

Sámemánát ohppet earaláhkai: Ohppet geahččamiin

Romsa 2018 sámemátkkis

SÁMEGIEL OĐASAVIISA
Ávvir

77. nr. – duorastat, borgemánu 14.b. 2008 - 1. JAHKEGEARDI NOK 15,-

*Rabas gulahallan ii leat
bahá, muhto sáhtta adnot
bahás vugiin. Danne ferte
oahpahit mánáide mii dat
"bahás vuohki" lea.*

Snoasa ja Unjárga

BUOREMUS

SÁME-

GIELDDAT

**Sátnejodi-
headdjit
duhta-
vaččat**

Snoasa sátnejodiheaddji Vigdis Juldal Belbo ja Unjárgga sátnejodiheaddji Inger Kathrine Juuso illudeaba go gielddat leat buoremusat sámi suohkaniid searvvis.

4. – 5. siiduin

VEALAHIT
sápmelaččaid
neahttaspealus

Divuhii bániid
Ungáras:

Duhtavaš

30 finnmárgulačča Ungáras 4 mánus

Europa Dental áirras Norggas Eurodent.no, Inge Anders Meisal, muitala ahte 30 finnmárgulačča leat 2008 cuonománu rájes fitnan Ungáras divuheamen bániid. – Mii registreregodiiimet easkka cuonománu vuosttaš beaivvi. Diimmá rájes lea várra sullii 100 finnmárgulačča fitnan doppe. Geasse- ja suoidnemánu lea Ungára bálnedoavtterguovddáš bidjan 250 porselenabátnegara (krone) Troandima davábeal olbmuid. Boahnte vahkku boahitit mii Áltái. Sullii gaskkamuttu golggotmánu boahitit mii Kárášjohkii ja Guovdageidnu, lohka Meisal.

Máttasámegeiella ealáskan

Inger Johansen lea doavttergrádstipendiáhta Sámi allaskuvllas Guovdageainnus, muhto bargá NTNU:s (Norgga Tekniskalaš Luondduidea Univer-sitehtas). Johansen dutká máttasámi giellaservodaga, earret eará mo giella ealáskahattojuvvo. Son oaidná

dán ealáskahattima dáhpáhuvvamin mángga sajis. 2008 lea ON gaskariikkalaš giellajahki ja dán jagi searvvai maid Snoasesne giella sámámi hálldašan guvlui, ja nu maid Davvi-Troandima fylkkagiellada. Dát mearkkaša ahte máttasámegeiella lea vuosttaš

geardde hálldašangiellan, maid geatnegahtton addit fálladagaid máttasámegeilli, gáhtten, nannen ja movttiidahttit máttasámegeiella leamaš čiegeus giella maid Snoasesne

šaddan maid geatnegahtton addit fálladagaid máttasámegeilli, gáhtten, nannen ja movttiidahttit máttasámegeiella leamaš čiegeus giella maid Snoasesne gos leat eanemus sámegielláhtit, muhto juohke buolvvas leamaš ángiris giellaberošteaddjit. Sus lea buorre doaivva ahte áitojuvnon máttasámegeiella ceavzá boahteáiggisge, go dál lea leat ollu mánát geat leat guovttegiellagat.

Gáldu: forskning.no

DUĐAVAŠ olgoriikka bálnedivššuin

Marit Tornensis Gardermoena girdinšilljus moddjestá ođđa mojiin Norggas vuosttaš gearde. Priváhta govva.

Marit Tornensis Álttás lea fitnan bániid Ungáras divuheamen ja dát šattai sutnje beali hálbbit go Norggas. – Lean ožžon buori divššu ja bálnedoaktárat barge máilmmi jođánit, rábmo son.

Manjmuš áiggi ja jagi leat oidnon almmuhusat aviissain gos Nuorta-Eurohpá bálnedoavtterfitnodagat fállat beali hálbbit bálnedivššu go Norggas. Nu maid Marit Tornensis Álttás fuomášii iežas bániid divuhit.

– Mun lean aiddo boahrán Ungáras gos fitnen bálnedoavddagiid, amalgámaid, molsumin. Lea Europa Dental fitnodat mii ordnii mu bániid. Ledjen doppe borgemánu nuppi beaivvis

logát beaivái. Molson eret dieid čáhpes romis amalgámaid mat mus leamaš mánnávuoda rájes. Smihtten maid ahte go válddán amalgámaid eret, de jávká maid mu oaiivvebávččas. In leatge dan rájes dovdan oaiivebákčasa, muitala Marit Tornensis ja lohka iežas nu duhtavažžan dáinna bálnedivššuin.

– Danin lean mun fuolahán ahte Europa Dental fitnodat fitná fállamin nuvttá bálneiskosa Guovdageainnus ja Kárášjogas čakčamánu. Mun lean nu duhtavaš ahte olbmuid udnon dákkáraš buorre fálladaga, moddjá Máret čáppa bálnegárdiin.

Duhtavaš divššuin

– Mun ožžon nu buori divššu ahte ii leat oba leaikage. Lei nu álki Budapestii vuolgit, njuiket girdái Álttás, girdingiettis vižže mu biillain ja dolvo mu čáppa finna hotellii. Hoteallas ledje bálnedoaktárat vuordimin, muitala

Tornensis ja lohka fitnodagas lei maid dulka.

Vuosttaš diibmu lei iskkusdiibmu, dalle oáčui diehtit man olu máksá ja maid berre divvut ja besset jurddašit nuppi beaivái ja ieš mearridit maid háliidat divuhit dahje ii.

Son lohka ahte hoteallas ledje vuhtii váldán ahte olbmot heahpanaddet iežaset bániid dihte.

– Mus molso buot bálnedoavddagiid diimmus seamma beaivvi. Jámalgahtta algná ja das manjá in dovdan maidege. Eará beivviid lei njulgestaga luopmu. Vuosttaš beaivvi lei dušše njálbmi rašši ja orron hirbmat finna hotellas, Polus Palaces, gos maid lei spádikšu. Dovden iežan dego dronengin, rábmo Tornensis.

Dutkan ovdalgihtii

– Mun gal dutken ovdalgihtii makkár dáhkádusat fitnodagas leat ja makkár vejolašvuodat lea moaitit jus ii lea dohkálaš bálne-

dikšu. Ollugat beare njuikejit fálladahkii, muhto dan mun in gal duostan gosage vuolgit sihkarvuoda haga. Fuomášin ahte Europa Dental lágida njelljii jahká oktasaš mátkki ja dasto lávejit olbmot iehčanassii máhccat čábbudahttit bániid ja nu ain, čilge Tornensis ja rábmo fitnodaga ahte das lea haddedáhkádus, jus gávnnat hálbbit fálladaga, de mákset dan erohusa.

– Mun gal rávven olbmuid fitnat dán bálnedoavtterfitnodagas bániid divuheamen. Barget máilmmi jođánit, itge fuomášge ballat ovdal go lea geargan, loahpaha Marit Tornensis.

Son muitala ahte áigu fitnat iskamin Dessal fitnodaga fálladaga Serbias, go dál lea Finnmárkkus fállamin sullasaš bálnedivššu maid Europa Dental fállá Ungáras.

Astrid Helander
astrid.helander@avvir.no

Fitnodat Europa Dental Ungáras

fállá norgalaččaide hálbbes bálnedivššu Ungáras iešguđet bálnedivššosuorggis, nu go makkás boares bániid molsun ođđa goanstabániiguin, šaldi guoros bálnesaji gaskii ja goanstabániid sruven olloliidda ja maiddá čábbudahttit bániid. Bálnedoavttirguovddáš lea oaiivegávopgis Budapesttas. Eurodent.no lea Norggas fitnodaga áirras ja gaskkusta mátkki Ungárii.

Europa Dental čállá neahtasiiddustis ahte sis lea golbma jagi dáhkádus porselena bániid ovdas, 5 jagi goanstabániid olloliid bidjama (implatáhtat) ja 1 jagi bálnedoavdda ja luovosbániid bidjan. Fitnodat čállá dáhkádus ii govčča, nu go ovdamearkka dihtii bálneoalgnadávddaid vahágiid, vuordedeakehtes bálnerohtasdeavdin dahje sruvejuvnon goanstabániid (implatáhtaid) hilguma.

Fitnodaga bálnedoaktáriin lea nuvttá iskku, maiddá jámalgahttin- ja bávččasgoddindálkasat ja haddelisttus buohtastahttet muhtin Norgga bálnedoavtterhattiiguin mat čájehit ahte fitnodat fállá beali dahje velá hálbbit bálnedivššu. Gáldu: eurodent.no